

Гришук Н.В., доцент
кафедри теорії та історії держави і права

НАУКОВА СКЛАДОВА ПРОВЕДЕННЯ ЛЕКЦІЙНИХ І ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З ІСТОРІЇ ДЕРЖАВИ І ПРАВА ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Вища юридична освіта України перебуває нині у кризі. Це пов'язано, на наш погляд, як із загальними суспільними проблемами (економічна криза, низький рівень правової культури тощо), загальними проблемами вищої школи (фінансування, методичне забезпечення тощо), так і з такою реалізацією навчального процесу на юридичних факультетах, який позбавлений, зокрема, навчальних і наукових обмінів, обширного залучення студентів до наукової та практичної діяльності. Названих проблем не позбавлений і юридичний факультет КНЕУ, коли, наприклад, в умовах Болонської системи студенти не реалізують можливості навчання за кордоном. Наукові роботи викладачів кафедр також практично не містять результатів досліджень зарубіжної юридичної літератури та компаративних аналізів, хоча уже понад століття порівняльне правознавство у провідних країнах світу визнається основою наукової юридичної діяльності.

Відтак, запровадження наукового формату лекційних і практичних занять на юридичному факультеті КНЕУ та, зокрема, при викладанні дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» (ІДПЗК) може наразитись на системні труднощі суто об'єктивного характеру, вирішити які самотійно викладач не зможе.

По-перше, методичне забезпечення викладання ІДПЗК, яке є прийнятним по всій Україні, відповідає радянським зразкам, коли до вивчення студентам пропонуються хронологічні виклади історичних подій, пов'язаних з розвитком державних інституцій у різних країнах світу та ухваленням нормативних актів. Викладачі ІДПЗК у КНЕУ здійснили важливий крок у напрямі тематичного вдосконалення викладу цієї дисципліни, розробивши курс, пов'язаний із викладом особливостей розвитку права і держави в межах окремих правових сімей (континентальної, англо-американської тощо)¹. Він більше наближається до тих курсів всесвітньої історії держави і права, які пропонуються студентам університетів, наприклад, у державах ЄС (більшість з яких, як відомо, приєднались до Болонського процесу). Водночас викладач КНЕУ позбавлений можливості забезпечити студентів відповідною навчально-методичною літературою, а також стати активним учасником академічних обмінів для вивчення навчальних програм західноєвропейських університетів з метою приведення курсу ІДПЗК у ще більшу відповідність з ними, коли вивченню підлягають особливості розвитку окремих галузей права в межах окремих правових сімей.

По-друге, вітчизняна історико-правова наука з дослідження зарубіжних систем права в Україні у цілому перебуває, на наш погляд, у занепаді. Так, за даними Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського, в якій реєструються усі дисертаційні роботи вітчизняних науковців, за останні п'ять років зі спеціальності 12.00.01 (теорія та історія держави і права, історія політичних вчень) було захищено 168 кандидатських і докторських дисертацій. З них суто по історії держави і права зарубіжних країн — менше десяти². Зазначене свідчить про проблемність забезпечення науковими матеріалами викладача ІДПЗК для проведення лекційного заняття, а також студента, який має готуватись згідно з науковими вимогами до практичного заняття.

Для вирішення названої проблеми керівництво КНЕУ має зважити на унікальність курсу ІДПЗК на юридичному факультеті, сприяти здійсненню академічних обмінів і стажувань у закордонних університетах, вживати заходи для забезпечення бібліотеки КНЕУ відповідною літературою іноземною мовою. Тільки тоді викладач і студент зможуть активно реалізувати «науковий формат лекційних і практичних занять» з ІДПЗК.

¹ Історія держави і права зарубіжних країн: Навч.-метод. посіб. для самост. вивч. дисц. / Шульженко Ф.П., Гайдулін О.О., Перепадя О.В. — К.: КНЕУ, 2007. — 192 с.

² Пильгун Н.В. (Київ, 2007 р.), Задорожний Ю.А. (Київ, 2008 р.), Шевчук І.І. (Київ, 2008 р.), Онишко О.Б. (Львів, 2009 р.), Копча В.В. (Київ, 2009 р.), Шабуніна В.В. (Київ, 2009 р.), Ригіна О.М. (Львів, 2009 р.)